

Nr 3.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 7 § förordningen den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor; given Stockholms slott den 5 december 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning angående ändrad lydelse av 7 § förordningen den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

GUSTAF.

Gustav Möller.

F ö r s l a g

till

F ö r o r d n i n g

angående ändrad lydelse av 7 § förordningen den 15 juni 1934 (nr 265)
om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Härigenom förordnas, att 7 § förordningen den 15 juni 1934 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Gällande lydelse:)

7 §.

Statsbidrag utbetalas årsvis i efterskott efter ansökan. Kassa må dock efter varje kvartals slut erhålla utbetalning intill tre fjärdedelar av det bidrag, som skäligen kan antagas belöpa å kvartalet. När särskilda skäl därtill äro må efter tillsynsmyndighetens beprövande *efter varje kvartals slut* till kassa utbetalas intill hela beloppet av det familjetilläggsbidrag, som belöper å *kvartalet*, samt intill nio tiondelar av medlemsbidrag och daghjälpbidrag, som skäligen kunna antagas belöpa å *kvartalet*.

(Föreslagen lydelse:)

7 §.

Statsbidrag utbetalas årsvis i efterskott efter ansökan. Kassa må dock efter varje kvartals slut erhålla utbetalning intill tre fjärdedelar av det bidrag, som skäligen kan antagas belöpa å kvartalet.

När särskilda skäl därtill äro må, *utan hinder av vad i första stycket är stadgat*, efter tillsynsmyndighetens beprövande till kassa utbetalas intill hela beloppet av det familjetilläggsbidrag, som belöper å *tiden från årets början till utbetalningsdagen*, samt intill nio tiondelar av medlemsbidrag och daghjälpbidrag, som skäligen kunna antagas belöpa å *samma tid*.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1948.

¹ Senaste lydelse se SFS 1946: 713.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:ts
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 decem-
ber 1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena **UNDÉN**, statsråden **WIGFORSS**, **MÖLLER**, **SKÖLD**, **QUENSEL**, **GJÖRES**, **DANIELSON**, **VOUGT**, **ZETTERBERG**, **NILSSON**, **STRÄNG**, **ERICSSON**, **MOSSBERG**, **WEIJNE**, **KOCK**.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, fråga angående *ändring i gällande bestämmelser om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor* samt anför därvid följande.

Gällande bestämmelser.

Enligt 17 § förordningen den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor är medlem i sådan kassa vid arbetslöshet berättigad till understöd av kassan dels i form av daghjälp, dels ock i form av familjetillägg till daghjälpen. Familjetillägg utgöres av barntillägg samt, i den mån kassa så beslutat, maketillägg och husföreståndarinnettillägg.

Statsbidrag till erkänd arbetslöshetskassa utgår enligt förordningen den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor i form av daghjälpbidrag, familjetilläggsbidrag och förvaltningsbidrag.

Daghjälpbidraget utgår för kalenderår med viss procentuell andel av kassans sammanlagda kostnader för daghjälp under den tid av året, då antagande till erkänd arbetslöshetskassa varit gällande. Procenttalet bestämmes i förhållande till antalet understödda dagar per medlem efter en stigande skala, tills det vid ett antal understödda dagar per medlem av 26—35 uppgår till sjuttiofem procent. Om antalet understödda dagar per medlem är större än 35, beräknas procenttalet genom att multiplicera 75 med $35 : n$, där n betecknar antalet understödda dagar per medlem. Procenttalet sjunker sålunda efter uppnådda 35 understödsdagar per medlem och är och utgör vid 40 understödsdagar 65,6 procent, vid 50 understödsdagar 52,5 procent, vid 60 understödsdagar 43,8 procent och vid 70 understödsdagar 37,5 procent. Det angivna systemet innebär, att statsbidraget till daghjälpen är begränsat till det understöd som belöper på de 35 första understödsdagarna, och att intet statsbidrag utgår för därefter följande understödsdagar.

Beträffande familjetilläggsbidraget gäller att bidraget för varje kalenderår utan reduktion utgår med sjuttiofem procent av kassans sammanlagda utgifter för familjetillägg under året.

Förvaltningsbidrag till erkänd arbetslöshetskassa utgår dels med ett i förhållande till antalet medlemmar i kassan under året beräknat belopp (medlemsbidrag) och dels med belopp motsvarande vad under året utgivits i arvode till styrelseledamot som utsetts av tillsynsmyndigheten.

Rörande utbetalningen av statsbidraget gäller enligt 7 § förordningen den 15 juni 1934 (nr 265) att statsbidraget utbetalas årsvis i efterskott efter ansökan. Kassa må dock efter varje kvartals slut erhålla utbetalning intill tre fjärdedelar av det bidrag, som skäligen kan antagas belöpa å kvartalet. När särskilda skäl därtill äro må efter tillsynsmyndighetens (f. n. socialstyrelsen) beprövande efter varje kvartals slut till kassa utbetalas intill hela beloppet av det familjetilläggsbidrag, som belöper å kvartalet, samt nio tiondelar av medlemsbidrag och daghjälpbidrag, som skäligen kunna antagas belöpa å kvartalet.

För närvarande utgår vidare å daghjälp från erkänd arbetslöshetskassa kristillägg enligt förordning härom den 15 december 1944 (nr 779). Statsbidrag till kristillägget utgår enligt samma förordning med tilläggets hela belopp. Statsbidraget skall sökas och utbetalas i den ordning som är föreskriven i förenämnda förordning om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Förslag till ändrade bestämmelser.

I skrivelse den 18 december 1945 hemställde *delegerade för de erkända arbetslöshetskassorna* bl. a. att den nuvarande 35-dagarsmaximeringen av statsbidraget till daghjälpen måtte slopas, då denna begränsning kunde medföra stora svårigheter för kassorna vid uppkommande arbetslöshetskriser, ävensom att Kungl. Maj:t ville föranställa om skyndsamt utredning om beredande av möjligheter att snabbt lämna extraordinärt ekonomiskt stöd åt erkänd arbetslöshetskassa, som visade att den på grund av tillfällig svårartad arbetslöshetskris blivit urständssatt att fullgöra sina stadgeenliga förpliktelse mot medlemmarna. Yttranden över denna framställning avgåvos efter remiss av ett flertal myndigheter och sammanslutningar. Rörande innehållet av framställningen och de däröver avgivna yttrandena torde få hänvisas till Kungl. Maj:ts proposition nr 326 till 1946 års riksdag.

Vid ärendets behandling i statsrådet anförde föredraganden, *statsrådet Mossberg*, att de delegerades framställning närmast torde ha varit föranledd av att man vid tiden för dess tillkomst befarade en starkt ökad arbetslöshet inom vissa fack i samband med den militära beredskapstjänstgöringens upphörande och övergången till fredsproduktion, men att utvecklingen som be-

kant lyckligtvis blivit en annan än den befarade. Föredraganden uttalade vidare att han delade den av mig i propositionen nr 214 till 1941 års riksdag uttalade åsikten att en övre gräns borde finnas för statsbidraget till arbetslöshetskassorna och att han således icke vore beredd att tillstyrka att begränsningen slopades. Jämväl den av de delegerade begärda utredningen avvisades av föredraganden under framhållande av att arbetslöshetsförsäringen icke kunde anses lämpad att bemästra de ekonomiska konsekvenserna av en arbetslöshet som tagit större omfattning och att därest en kris skulle inträffa samhället måste, även om krisen vore begränsad till visst område, skyndsamt vidtaga andra åtgärder för dess bekämpande.

I anslutning härtill anförde statsrådet Mossberg följande.

Av några remissmyndigheter har i förevarande sammanhang den frågan dryftats huruvida — till stärkande av kassornas likviditet — gällande regler om utbetalning av förskott å statsbidrag borde ändras så, att förskottet skulle kunna utbetalas tidigare och eventuellt även med större andel än som för närvarande är möjligt. Något omedelbart behov av en sådan ändring föreligger uppenbarligen icke. Vid sådant förhållande synes mig lämpligt att denna fråga göres till föremål för närmare övervägande av tillsynsmyndigheten; och har jag för avsikt att föranstalta att denna avgiver detaljerat förslag i ämnet.

Sedan Kungl. Maj:t den 20 december 1946 uppdragit åt *socialstyrelsen* att verkställa utredning huruvida i enlighet med vad sålunda ifrågasatts ändring av gällande bestämmelser om utbetalning av förskott å statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor kunde anses påkallad, har styrelsen med skrivelse den 19 augusti 1947 avlämnat förslag till ändrad lydelse av 7 § förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

I skrivelsen har socialstyrelsen till en början anført, att den andel av statsbidraget som, när särskilda skäl föreligga, kan utbetalas i förskott icke lämpligen torde böra höjas med hänsyn därtill att medlemsbidrag och daghjälpbidrag vid förskottsutbetalningar endast kunna beräknas approximativt.

Vad åter angår den begränsning av förskottsutgivningen, som ligger däri att förskott må utbetalas först efter det löpande kalenderkvartalets utgång, har socialstyrelsen anført att erfarenheterna från de kassor, som tillfälligtvis haft likviditetssvårigheter, talade för en ändring av nu gällande bestämmelse. Det dröjsmål med förskottets utbetalande, som på grund av denna bestämmelse uppkomme, kunde nämligen vara besvärande för en kassa som hade brist på likvida medel. Olägenheterna härav skärptes genom att flertalet kassor utbetalade understödet genom sina lokalavdelningar, varvid de sålunda verkställda utbetalningarna bokfördes hos kassans huvudkontor först månaden efter den, då de gjorts. Till följd härav kunde understödsutbetalningarna för exempelvis första kvartalet icke helt sammanställas av kassan förrän i slutet av april, varför statsbidraget i sin tur kunde utgivas först i början av maj, d. v. s. fyra månader efter den (januari), då understödsfrekvensen vanligen är störst. En ändring härvidlag av de gällande förskotts-

reglerna borde alltså av nu angivna skäl syfta till en förkortning av tiden mellan utgivandet av understöd till medlemmarna och utbetalningen av statsbidrag till kassan.

För att belysa betydelsen av en sådan ändring har socialstyrelsen anfört, att under åren 1942 och 1943, då inom vissa industrier arbetslöshet förekom i tämligen stor omfattning, de inom ifrågavarande områden verksamma kassorna sågo sig nödsakade att upptaga lån för att fortsätta sin verksamhet. Verkställda beräkningar visade att dessa lån icke varit nödvändiga, därest förskotten å statsbidrag hade kunnat utbetalas för kortare perioder och således med kortare intervall än hela kvartal.

Socialstyrelsen har härefter anfört följande.

Om rätt föreläge att utbetala förskotten månadsvis skulle, med den nämnda förskjutningen i bokföringen av understöden, förskott för understödsutgivningen under en viss månad kunna utanordnas ungefär två månader efter den, då ifrågavarande understöd utbetalats. Även med en sålunda avkortad eftersläpning kunna emellertid i vissa situationer svårigheter tänkas uppstå, varför det synes önskvärt att statsbidragsförskott undantagsvis kunna utbetalas även för understöd, som utgivits under kortare tid än en månad. Vederbörande kassa bör nämligen från lokalavdelningarna kunna erhålla preliminära veckorapporter över utgivet understöd. På grundval av sammanställningar av dessa rapporter skulle statsbidrag kunna utbetalas inom en månad eller ännu kortare tid efter det att vederbörande understöd utgivits. Socialstyrelsen förutsätter emellertid, att förskottsutbetalningar enligt den ordning, som sålunda angivits, skulle kunna komma ifråga endast där så befinnes nödvändigt för att möjliggöra fortsättandet av en kassas verksamhet.

En anordning med sålunda avkortade intervall mellan förskottens utbetalande torde icke nämnvärt öka risken för att en kassa i förskott skulle erhålla mera statsbidrag under ett kalenderår än vad som enligt förordningen om statsbidrag tillkommer den. Om så likväl rent undantagsvis skulle ske, regleras förhållandet vid nästföljande utbetalning av statsbidrag eller i vart fall senast vid slutregleringen för det ifrågavarande kalenderåret.

I enlighet med det anförda har socialstyrelsen föreslagit sådan ändring av 7 § förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor att när särskilda skäl därtill äro må efter tillsynsmyndighetens beprövande till kassa utbetalas intill hela beloppet av det statsbidrag, som belöper å kassans utgifter för familjetillägg under tiden från årets början till utbetalningsdagen samt intill nio tiondelar av medlemsbidrag och daghjälsbidrag som skäligen kunna antagas belöpa å samma tid.

Över socialstyrelsens förslag ha, efter remiss, *yttranden* avgivits av statskontoret, statens arbetsmarknadskommission, socialvårdskommittén, de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation, svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige och tjänstemännens centralorganisation. Samtliga remissinstanser ha tillstyrkt förslaget eller lämnat detsamma utan erinran. *Arbetsmarknadskommissionen* har därvid framhållit, att även om

nuvarande arbetsmarknadsläge icke gäve anledning till farhågor för att de erkända arbetslöshetskassorna inom en snar framtid skulle komma i likviditetssvårigheter, det dock syntes angeläget att ifrågavarande åtgärd, vilken vore ägnad att stärka kassornas ekonomiska beredskap, bleve vidtagen. *De erkända arbetslöshetskassornas samorganisation* har för sin del, under erinran om de delegerades för kassorna framställning den 18 december 1945, anfört att den nu föreslagna ändringen i statsbidragsbestämmelserna icke vore tillfyllest för att åt samtliga erkända arbetslöshetskassor skapa trygghet i fall av mycket hög understödsfrekvens.

Departementschefens sammanfattning och hemställan.

Förskottsutbetalning av statsbidrag till erkänd arbetslöshetskassa kan för närvarande ske först efter varje kvartals slut. I regel må därvid utbetalas tre fjärdedelar av det statsbidrag som skäligen kan antagas belöpa på det tilländagångna kvartalet. När särskilda skäl föreligga, kunna dock såsom förskott utbetalas hela beloppet av det statsbidrag, som skall utgå för familjetillägg, vilka kassan utbetalat under kvartalet, samt nio tiondelar av det medlemsbidrag och daghjälsbidrag, vartill kassan kan antagas vara berättigad för samma tid.

Dessa regler medföra en viss eftersläpning i fråga om statsbidragets utbetalande. I händelse av en svårartad arbetslöshetskris kan det fördensskull inträffa, att en kassa råkar i likviditetssvårigheter. För att underlätta för en kassa att vid stark arbetslöshet inom kassans verksamhetsområde fylla sina stadgeenliga förpliktelser har socialstyrelsen, efter erhållet uppdrag, framlagt förslag till ändrade regler om förskottsutbetalning av statsbidragen. Förslaget innebär, att när särskilda skäl föreligga förskottsutbetalning skall kunna ske när som helst under året och avse hela den tid som förflutit från årets början till utbetalningsdagen. Förskottsutbetalning skall dock såsom hittills endast avse, förutom hela familjetilläggsbidraget för den tid varom fråga är, nio tiondelar av det medlemsbidrag och daghjälsbidrag, som skäligen kan antagas belöpa på samma tid.

Förslaget har lämnats utan erinran av hörda myndigheter och organisationer och för egen del finner jag det välmotiverat. De erkända arbetslöshetskassornas samorganisation har för sin del ansett de föreslagna åtgärderna icke vara tillfyllest för att bereda arbetslöshetskassorna möjlighet att möta en verklig krissituation. Av skäl som vid 1946 års riksdag anförts i samband med behandlingen av en framställning av delegerade för de erkända arbetslöshetskassorna angående ändrade grunder för beräkning av statsbidragets belopp finner jag anledning saknas att nu upptaga denna fråga till förnyad behandling.

I enlighet med det anförda hemställer jag, att ett på grundval av socialstyrelsens förslag inom socialdepartementet upprättat förslag till *förordning*

angående ändrad lydelse av 7 § förordningen den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avläsas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven Sigurdson.